

Az Európai Jogi és Nemzetközi Jogi Tanszék szervezésében 2015. október 6-án megtartott „Lehetőségek és béklyók az Európai Unióban? Nemzeti kisebbségek és az európai polgári kezdeményezés” című tudományos diákköri rendezvény kapcsán volt lehetőségem beszélgetni az egyik előadóval, Ambrus Izabella brassói ügyvédnővel. Az előadó a Kisebbségi Jogvédő Intézet jogsegélyszolgálatának ügyvédje, illetve a már az Európai Bíróság előtti perben, amely a Székely Nemzeti Tanács európai polgári kezdeményezése alapján zajlik, Kovászna megye beavatkozási kérelmének szerkesztő ügyvédje.

A beszélgetésben szó esett természetesen a perről is, de talán nagyobb hangsúlyt kapott, hogy milyen is magyarnak lenni a magyar államhatáron túl.

Hallgató, Takáts Emese: Itt Magyarországon, átlag állampolgárként meglehetősen keveset látunk, és még kevesebbet élünk meg a határainkon túli magyarok életéből. Természetesen némi rálátása mindenkinek van, de igazán érdekelne, milyenek a mindennapok Erdélyben egy magyarnak?

Ambrus Izabella, ügyvédnő: Kisebbségi szempontból alapvetően két tapasztalat lehetséges.

Én brassói vagyok ez szórványvidéknek számít, kevés magyar él itt, úgyhogy ilyen szinten sokkal drasztikusabban érint a magyarságom. Az anyanyelv használata szempontjából legfőképp. Itt az anyanyelvi oktatás, vagy a kétnyelvű utcanév táblák szóba sem jöhetnek, mint ahogy például Marosvásárhelyen, ahol ugyan meglehetősen furcsán valósul meg, vagy inkább nem valósul meg, de ott legalább a szándék megvan ezekre. Az ilyen településeken, ahol legalább 20%-os a magyar kisebbség számaránya ott már érvényesülhetnek a kisebbségi jogok, amennyiben vannak ilyen jogvédők. A helyi tanácsok ülései kisebbségi nyelven folynak, a hivatalokban elérhetőek magyar nyelvű nyomtatványok, a hivatalos eljárásokban részben használható az anyanyelv, illetve a Magyarországtól kapott támogatások is jelentősebbek. Brassóban ezeket ennyire nem élvezhetjük, de megteszünk mindent annak érdekében, amennyire lehetséges, hogy ezeket a jogokat biztosítsuk.

H.: A kisebbségi jogok biztosítása kapcsán a Kisebbségi Jogvédő Intézettel mikor és hogyan került kapcsolatba?

A.I.: 2012 decemberében épp a televíziót néztem, amikor az KJI korábbi vezetője egy műsorban a határon túli jogsegély szolgálatok felállításáról beszélt, hogy a kisebbségek támogatása érdekében kívánnak helyi ügyvédeket, ügyvédi irodákat felkeresni és ezzel egy jogvédő hálózatot létrehozni.

Én akkor felkerestem az Intézetet, pályázni kellett egy projekttel. A projekt nyertes lett, és így kezdtem el ezt a munkát.

Ami kezdetben ingyenes jogi tanácsadást jelentett, de a későbbiekben olyan megkeresések is érkeztek, mint például Kovászna megye beavatkozási kérelmének ügye, vagy például egyházak megkeresései. Egyre többen ismerik meg ezt a lehetőséget, vannak olyan ügyfelek, akiket Budapestről, a minisztériumból irányítanak ide, mert itt vannak ügyvédek akik tudnak segíteni, akik jobban ismerik a helyi viszonyokat.

H.: Kizárólag nemzetiségi jogokat érintő kérdésekben lehet ide fordulni?

A.I.: Igen, én csak ilyen ügyekkel foglalkozom. Voltak román nemzetiségűek is akik megkerestek, de alakultak olyan érdekvédelmi szervezetek, amik hasonló ingyenes jogi tanácsadást végeznek, így oda irányítjuk őket.

Viszont a magyar érdeklődők között a nem kisebbségi ügyek is jelentősen elszaporodtak, természetesen ezekben az esetekben is segítünk, azoknak akik hozzánk fordulnak.

Sajnos a magyarok nincsenek tisztában a jogaikkal, és mivel nem beszélnek a nyelvet, csak a magyart, a kisebb településeken nem tudnak a helyi hatóságokhoz fordulni az ügyeikkel, így ilyen típusú eljárásokban is közreműködünk. Megírjuk előre nekik a beadványokat, amivel, már tudnak intézkedni.

H.: A román hatóságok felől érkeznek visszajelzések, ezzel az ügyvitellel kapcsolatban?

A.I.: Nem. Nem tudják, hogy egyáltalán ilyen segítségnyújtás létezik, vagy, hogy ki van e mögött, és őszintén szólva nem is érdekli őket. A beadványokat amiket az ügyfeleknek készítünk, nem én írom alá, hanem saját maguk. Így valójában többnyire nem is derül ki, hogy azt valaki más készítette volna.

Amennyiben külön megbízást kapok, például, mint a Himnusz éneklés ügye, ott szerződéses viszonyban képviselem az érdekelteket, így az teljesen más. Egyszerre több személyt, vagy szervezetet képviselek.

H.: A megbízásos ügyekhez kapcsolódva, a polgári kezdeményezéssel, pontosabban Kovászna megyével hogyan került kapcsolatba?

A.I.: Maga a Megye lépett kapcsolatba a kezdeményezővel, Izsák Balázssal, és ő tanácsolta, hogy vannak jogászok, akik ilyen jellegű ügyekkel foglalkoznak. Ők megkerestek engem, egyeztetünk, és így alakult ki ez az együttműködés.

H.: A beadvány elkészítése időben mennyi munkával járt, és hogyan zajlott ez a folyamat?

A.I.: Rengeteg idő és energia. A kolléga aki a polgári kezdeményezést írta, ő segített. Ráadásul két nyelven készítettük, annak ellenére, hogy az eljárás nyelve a magyar, de ezzel megkönnyítettük a román hatóságok dolgát. Így nem kell egy fordításra várni, ami szintén idő, és persze többlet költség is.

H.: A román hatóságok is kétnyelvű formában készítették el a saját beadványukat?

A.I.: A válasziratuk csak román nyelven küldték el, a Törvényszék gondoskodott ennek a lefordításáról.

H.: A romániai magyar pártok támogatták ezt a beavatkozási kérelmet?

A.I.: A Megye elnöke az RMDSZ tagja, de ebben az esetben érezték azt, hogy nem politikai, hanem gazdasági kérdéstről van szó. De az RMDSZ-nek van több polgári kezdeményezése, nem tudom melyik milyen stádiumban van. Összesen három polgári kezdeményezést érkezett a Bizottsághoz Székelyföldről, eddig mindet elutasították.

A fontos az, hogy ezek, vagy akár a jövőbeni kezdeményezések valamelyike tovább mehessen, és valós kezdeményezés lehessen.

H.: Nem érzi úgy, hogy a Bizottság válaszai a kezdeményezésekre kitérő válaszok, hogy nem foglalkoznak ezekkel a kezdeményezésekkel, azért, hogy a kisebbségi jogi ügyekbe ne bonyolódjon bele az Unió?

A.I.: A kollégám aki a kezdeményezést fogalmazta, kifejezetten pozitívan értékelte és nagyon bizakodó. Mert annak ellenére, hogy a Bizottság elutasította, elismerik, hogy hatáskörükbe tartozik, és a régiók számára már ebből is előnyök származhatnak.

Én személyesen úgy érzem, hogy igen, inkább kerülik ezt a témát, a későbbi esetleges következmények miatt. Kovászna megye beavatkozási kérelmének visszautasítása, a Törvényszék válasza, gyakorlatilag ugyanaz a válasz – legalábbis az indoklás része – amit a román kormány adott az eljárásban.

H.: Ennek lehet az az oka, hogy a Románia jobban tudja érvényesíteni az érdekeit a Törvényszék előtt?

A.I.: Igen, teljes egészében. De végül is egy államról van szó. Kovászna megye régió, kevésbé számítunk, mint egy tagállam, vagy, mint egy uniós intézmény.

H.: Kisebbségi ügyekben a 2007-es csatlakozás óta milyen tapasztalatok vannak, a román állam részéről változott a korábbiakhoz képest a helyzet? Esetleg jobban kiéleződtek az ellentétek, vagy épp ellenkezőleg?

A.I.: Kisebbség területén Románia látszólag megtesz mindent, annak érdekében, hogy ezeket a jogokat érvényesítse, biztosítsa. Bármilyen jelentés amit az állam készít, valamilyen az államon kívüli intézménynek, mindig pozitív. De ha megkérdez bárkit akik a leginkább érintettek ezen területen, nem úgy látják a helyzetet, mint ahogy a jelentésekből kitűnik.

A lényeg az, hogy a román államnak nagyon felkészült szakemberei vannak, akiket uniós szinten megbecsülnek, így szavahihetőek. De ez mind látszólagos, ezért mi gyakorlatilag hiába küzdünk, ez szélmalomharc, ez a mi tapasztalatunk.

H.: Kisebbségiként is személyesen is ez a tapasztalata és szakemberként is?

A.I.: Igen, de ahol civil aktivisták tevékenykednek, akik kiállnak a jogok mellett, vannak pozitív tapasztalatok. Nagyon kis lépésekben, de képesek haladni, és érvényesíteni a jogainkat.

Például a marosvásárhelyi utcanév táblák esetében, már öt éve küzdenek a hatóságokkal, és még mindig csak pár tábla lett lecserélve, pedig a jog szerint már évek óta meg van rá a lehetőség.

H.: Mit gondol, van e rá esély, hogy ne csak a statisztikák, jelentések szintjén valósuljanak meg és teljesejdenek ki a kisebbségi jogok, hanem az érintett személyek életében is érzékelhetőek legyenek pozitív változások? Itt nem az apró lépésekre, gondolok, hanem tízéves távlatban.

A.I.: Ezen dolgozunk, hogy minél több aktivista legyen, aki ez felvállalja. Mert ez akárhogy is nézzük, egy harc. Nem foglalkozni vele egyszerűbb, mint kiállni, feltárni a valós problémákat, és megoldásokat keresni rájuk. Ha nincs támogatás, akkor nagyon nehéz és értelmetlen, ha ezt a magyarok saját maguk nem akarják.

De azt most már én is látom, hogy egyre többen vannak akik felszólalnak ezekért a célokért. Például a Himnusz ügyben, az az ezer ember akik a város fő terén napokon keresztül énekeltek a jogaikért, de elég szomorú, hogy huszonöt év kellett ahhoz, hogy ideáig eljussunk.

H.: Köszönöm az interjút és köszönjük az érdekesítő előadást.

A.I.: Én is köszönöm, hogy itt lehettem az Önök Egyetemén.

Az interjút készítette: Takáts Emese, IV. évfolyam

